ইছলাম ধৰ্মত আজানৰ সূচনা

ইছলাম ধৰ্মৰ আবিৰ্ভাৱৰ প্ৰাথমিক স্তৰত নামাজ অতি গোপনীয়ভাৱে আদায় কৰা হৈছিল, কিয়নো সেই সময়ত আৰববাসী পূৰ্বপুৰুষৰ ধৰ্মৰ নীতি-নিয়মৰ বান্ধোনত অভ্যস্ত আছিল। নতুন ধৰ্ম ইছলামত দীক্ষিত হোৱা লোকৰ সংখ্যাও তেনেই নগণ্য আছিল। গতিকে অতি কমসংখ্যক মানুহে সংগোপনে নামাজ সমাপন কৰিবলগীয়া হৈছিল। জামাতৰ সৈতে নামাজ আদায় কৰাটো সম্ভৱ হোৱা নাছিল।

□ মঃ ইমৰান আলী

ইছলাম ধৰ্মৰ মূল ভিত্তি প্ৰধানকৈ পাঁচটা কালিমা, নামাজ, ৰোজা, হজ আৰু জাকাত। উপৰোক্ত ভিত্তিসমূহৰ ভিতৰত নামাজ আৰু আজানৰ সম্পৰ্ক তেনেই নিবিড়। ইছলাম ধৰ্মৰ আবিৰ্ভাৱৰ প্ৰাথমিক স্তৰত নামাজ অতি গোপনীয়ভাৱে আদায় কৰা হৈছিল, কিয়নো সেই সময়ত আৰববাসী পূৰ্বপুৰুষৰ ধৰ্মৰ নীতি-নিয়মৰ বান্ধোনত অভ্যস্ত আছিল। নতুন ধৰ্ম ইছলামত দীক্ষিত হোৱা লোকৰ সংখ্যাও তেনেই নগণ্য আছিল। গতিকে অতি কমসংখ্যক মানুহে সংগোপনে নামাজ সমাপন কৰিবলগীয়া হৈছিল। জামাতৰ সৈতে নামাজ আদায় কৰাটো সম্ভৱ হোৱা নাছিল। কিন্তু সময় বাগৰাৰ লগে লগে ইছলাম ধৰ্মৰ [illegible] প্ৰচাৰ হ'ব ধৰিলে আৰু [illegible] লোকসকলৰ সংখ্যাও ক্ৰমাগতভাৱে বৃদ্ধি পাবলৈ ধৰিলে। তদুপৰি [illegible] [illegible] এই নতুন [illegible] সম্মুখীন হ'ব [illegible] ইছলাম [illegible] কেইটি স্পষ্ট হ'বলৈ [illegible]। তেওঁলোকৰ ভিতৰত হজৰত উমৰ ফাৰুক (ৰাঃ) হজৰত হামজা (ৰাঃ) উল্লেখযোগ্য। তেনে ক্ষেত্ৰত মুছলমানসকলে অকলশৰীয়া তথা গোপনে নামাজ আদায় কৰাটো তেওঁলোকে সমৰ্থন নকৰিলে। সেয়ে তেওঁলোকে হজৰত মুহাম্মদ (ছঃ)ক প্ৰকাশ্যভাৱে জামাতসহকাৰে নামাজ আদায় কৰাৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়ায়। তেতিয়া হজৰত মুহাম্মদ (ছঃ) য়েও বিষয়টো বিবেচনা কৰি সহমত পোষণ কৰে। সেই সময়ৰ পৰাই নামাজ জামাতৰ সৈতে আদায় কৰাৰ প্ৰচলন আৰম্ভ হয়। কিন্তু উদ্ভৱ হ'ল এটা নতুন সমস্যাৰ। জামাত আৰম্ভ হোৱাৰ কোনো নিৰ্দিষ্ট সময় নিৰ্ধাৰিত নোহোৱাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত কোনো এটা জামাত কিছুসময় আগত বা কিছু সময় পাছত নামাজ আদায় কৰাৰ ফলত বিশৃংখলাৰ সৃষ্টি হ'ল। এনে নতুন সমস্যাৰ সমাধানৰ বাবে হজৰত মুহাম্মদ (ছঃ) য়ে চাহাবাসকলক একগোট কৰি আলোচনাত মিলিত হ'ল। উক্ত আলোচনাত চাহাবাসকলৰ মাজৰ পৰা বিভিন্নজনে ভিন ভিন মতামত আগবঢ়ালে। যেনে এজনে মত দিলে যে জামাত আৰম্ভ হোৱাৰ প্ৰাক মুহূৰ্তত একুৰা ডাঙৰকৈ জুই জ্বলোৱা হওক আৰু সেই জুইৰ শিখা মুছলমানসকলে দেখি জামাতত উপস্থিত হ'বহি। অন্য এজন চাহাবাই মত আগবঢ়ালে যে টান টানকৈ ঘণ্টা বজাই দিয়া হওক আৰু সেই ঘণ্টাৰ আৱাজ শুনি মুছলমাসকল জামাতত উপস্থিত হ'বহি। তেনেদৰে আন এজন চাহাবাই মত দিলে যে শিঙা বজাই লোকসকলক জামাতৰ বাবে আহ্বান কৰা হওক। কিন্তু এই সকলোবোৰ মতামত হজৰত মুহাম্মদ (ছঃ)ৰ মনঃপুত নহ'ল।

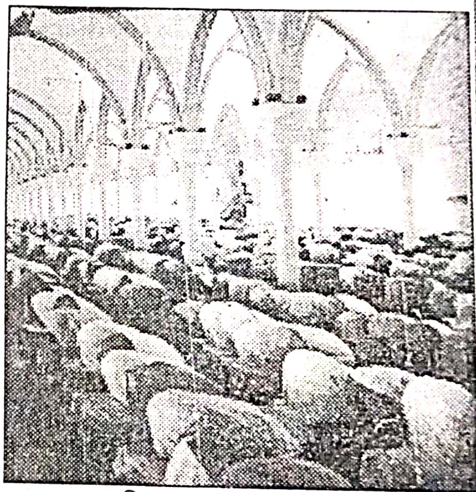

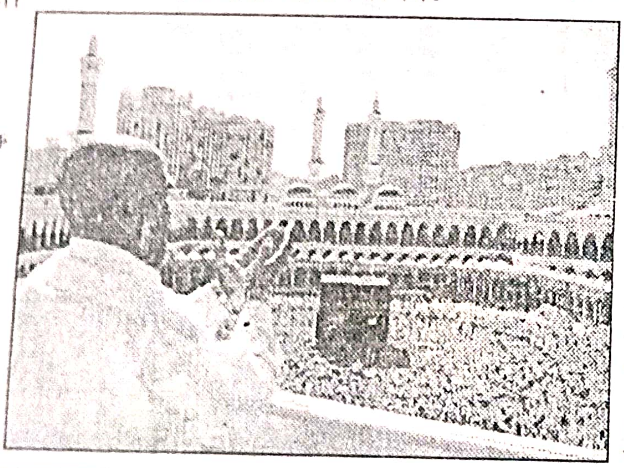

তেতিয়া হজৰত ওমৰ ফাৰুক (ৰাঃ) য়ে হজৰত মুহাম্মদৰ সমীপতে নিজৰ মত উপস্থাপন কৰিলে যে এই সকলোবোৰৰ পৰিৱৰ্তে যদি কোনো এজন ব্যক্তিয়ে নামাজৰ জামাত আৰম্ভ হোৱাৰ পূৰ্বে উচ্চস্বৰে লোকসকলক আহ্বান কৰে, তেনে কৰিলে সমস্যাটোৰ সমাধান হ'ব বুলি মত দিলে। এই মতামতটো হজৰত মুহাম্মদৰ অতি পচন্দনীয় হ'ল। কিন্তু তেতিয়াও এটা বিষয় স্পষ্ট নহ'ল যে কি শব্দ বা বাক্যৰে লোকসকলক জামাতত নামাজ আদায় কৰাৰ বাবে আহ্বান কৰা হ'ব। ঠিক তেনেকৈয়ে সেই দিনাখনৰ আলোচনাৰ অন্ত হ'ল। ইতিমধ্যে এজন চাহাবা আব্দুল্লাহ ইবনে জায়েদে ৰাতি সপোনৰ জৰিয়তে আজানৰ শব্দবোৰ হৃদয়ঙ্গম কৰি লৈছে আৰু পিছদিনা পুৱা তেওঁ হজৰত মুহাম্মদৰ ওচৰত আহি আজানৰ শব্দবোৰ আওৰালে। এই আজানৰ শব্দবোৰ হজুৰ (ছঃ) য়ে শুনি অত্যন্ত সুখী হ'ল আৰু ক'লে এই শব্দবোৰ এজন চাবাহাক শিকাই দি তেওঁক ইয়াৰ দায়িত্ব দিয়া হ'ব। তেতিয়া এই আজান দিয়াৰ দায়িত্ব কোন ব্যক্তিক প্ৰদান কৰা হ'ব সেই লৈ বহু আলোচনাৰ অন্তত হজৰত বিলাল (ৰাঃ)ক উক্ত দায়িত্ব প্ৰদান কৰা হয় কিয়নো তেওঁৰ কণ্ঠস্বৰ আছিল অতি উচ্চ আৰু আবেগময়। এনেকৈয়ে ইছলাম ধৰ্মত সৰ্বপ্ৰথম আজানৰ সূচনা হয়।

ন্যতা বিকাশত শিক্ষা ওতপ্ৰোতভাৱে যুৱ বিপিএফত যোগদান নকৰিলে হত্যাৰ ভাবুকি

ইছলাম আৰু সমাজবাদ

■ মঃ ইমৰান আলী

মানুহৰ ইহকালৰ [illegible] শান্তি আৰু পৰকালত চিৰস্থায়ী আনন্দ লাভ কৰিব পাৰে। ইছলামৰ নীতি পৰম্পৰাগত নহয় অৰ্থাৎ একমাত্ৰ মনুষ্যই ইয়াৰ চূড়ান্ত নহয়। ই পৰিস্থিতিৰ প্ৰকৃতি আৰু তেওঁৰ চিন্তা আৰু তেওঁৰ বিশ্বাস, ধৰ্মচিন্তা আৰু প্ৰভাৱৰ ভূমিকাৰ প্ৰকাশ কৰে। মানুহৰ আল্লাহ উৎসৰ্গ সমাজৰ মাজেৰে ইছলামৰ নীতি প্ৰতিষ্ঠিত হয়। ই মানুহৰ আবেগ অনুভূতিৰ যেতিয়াও আঘাত নকৰে নাইবা মানুহৰ হিতৰ সম্ভ্ৰম আৰু সামাজিক উৎসাহিত নকৰে। সমাজৰ এটা আৰ্থিক নিয়ম হৈছে, আন এটা আৰু নীতি ধাৰ্মিক আৰু বিশুদ্ধ ব্যক্তিৰ জীৱনৰ নিমিত্তে সমাজবাদ প্ৰতিষ্ঠা হৈছে এই নীতি ইছলামৰ নহয়। পৰকালত মুক্তি লাভ তথা পৰস্পৰৰ মাজত প্ৰেম আৰু ভ্ৰাতৃত্ব নীতি স্থাপনেই হোৱাতে ইছলামৰ মূল লক্ষ্য। পবিত্ৰ কোৰআনত আল্লাহে ঘোষণা কৰিছে বিশ্বাসীসকল ভাই ভাই। বিশ্ব নবী হজৰত মহম্মদে কৈছে যে এজন মানুহ যেতিয়াও প্ৰকৃত বিশ্বাসী হ'ব নোৱাৰে যেতিয়ালৈকে নিজে ভালপোৱা বস্তুটো অন্যৰ বাবেও ভাল বুলি গণ্য নকৰে। ইয়াৰ উপৰি প্ৰাৰ্থনাসমূহো

ইছলাম আৰবী শব্দ। ইয়াৰ অৰ্থ আনুগত্য, আত্মসমৰ্পণ আৰু শান্তি। ধৰ্ম হিচাপে আল্লাহৰ প্ৰতি পৰিপূৰ্ণভাৱে আনুগত্য আৰু শান্তিময় জীৱন গঢ়াতে ইছলাম শব্দটো অৰ্থ দিয়ে। শব্দত ইছলামৰ আন এটা অৰ্থ হ'ল, শান্তি। মহান আল্লাহৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ আৰু শান্তিময় জীৱন কটাইছেহে মানসিক আৰু শাৰীৰিকভাৱে আনন্দ লাভ কৰিব পাৰি। ইছলামে ১৪ শ বছৰ আগতেই সামাজিক সুবিচাৰ আৰু ন্যায় নীতি মানৱ জীৱনৰ বাবে দি আহিছিল। মানৱ প্ৰকৃতিৰ লগত এই নীতি সামঞ্জস্যপূৰ্ণ, কিয়নো ই প্ৰত্যেক মানুহক শান্তি, নিৰাপত্তা, প্ৰেম আৰু [illegible] বাস কৰিবলৈ সুবিধা দিয়ে। ইছলাম ধৰ্মত সামাজিক সুবিচাৰ হৈছে এটা নিৰপেক্ষ, নৈতিক, ধৰ্মীয়, সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক দৰ্শন। পবিত্ৰ কোৰআনত এই সামাজিক সুবিচাৰৰ ভিত্তি স্থাপন হৈছে যাতে প্ৰত্যেক মানুহে সমান সুবিধা আৰু ন্যায়প্ৰাপ্য হ'ব পাৰে। সমাজবাদ একেবাৰে [illegible] বিধান নহয়, কিন্তু [illegible] আৰু ইয়াৰ অৰ্থনৈতিক উদ্দেশ্য হৈছে সমাজৰ [illegible]। সমাজৰ এটা [illegible] এই নীতিয়ে [illegible] আৰু [illegible] সমাজৰ [illegible]। সেই যুগত ইছলামে [illegible] সামাজিক সুবিচাৰৰ লগতে [illegible] লোকসকলৰ [illegible] ধনী-দুখীয়া, উচ্চ-নীচ, বগা-ক'লা [illegible] সমতা আৰু ভ্ৰাতৃত্ববোধৰ [illegible] ন্যায়পৰায়ণ নিয়ম প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছে। এই উদ্দেশ্যত উপনীত হ'বৰ বাবে ইছলামে এটি পথ [illegible], সম্পত্তি আৰু [illegible] লয়। ইয়াৰ নীতি হৈছে মানুহক এই কথাৰ প্ৰতি [illegible] দিয়া হয় যে ইয়াৰ দ্বাৰা

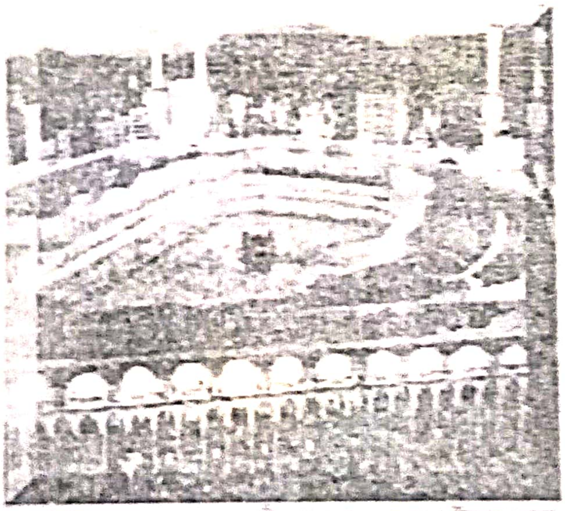

সমাধানৰ প্ৰতিস্বৰূপ— অৰ্থাৎ ইয়াৰ দ্বাৰা ধনী-দুখীয়া, উচ্চ নীচ, বগা-ক'লা, [illegible] শিক্ষিত-নিৰক্ষৰ সকলো একে শাৰীতে থিয় দি আল্লাহৰ ওচৰত নত হোৱা যায়। ফলস্বৰূপে মানুহৰ ব্যক্তিগত আৰু সমূহীয়াভাৱে লাভ কৰিব পৰা সকলো মঙ্গ[illegible] গুণাৱলীৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰে।

[illegible] ইছলামৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনস্বীকাৰ্য [illegible] কোৰআন এজন ব্যক্তিৰ অন্তৰ[illegible] মস্তিষ্কত প্ৰোথিত থাকে। এজন [illegible] ব্যক্তিয়ে নিজে যেতিয়াহে খোৱাৰ [illegible] দহজন লোকক যেতিয়াহে নিজ [illegible] আনহাতে, কোনো কোনো বিষয় [illegible] পবিত্ৰ কোৰআনৰ আয়াত বিশ্লে[illegible] উলিওৱাৰ প্ৰয়োজন হয়।

■ মুহাম্মদ নুৰুল হক

ই[illegible]

বিশ্বৰ সকলো ধৰ্ম

■ জামালুদ্দিন আহমেদ

মানুহক বাহিৰে মহান স্ৰষ্টা আল্লাহৰ প্ৰতিটো সৃষ্টিয়ে ভিন্ন ভিন্ন প্ৰকৃতিৰ এক নিজস্ব ধৰা-বন্ধা নিয়মৰ অধীনত পৰিচালিত হয়। মানুহ একমাত্ৰ সৃষ্টি জীৱ যাৰ শৰীৰৰ বিকাশ আৰু ক্ৰমবিৱৰ্তন মানেন প্ৰকৃতিৰ নিয়মবোৰক। কিন্তু মানুহৰ মন-মগজু বা মস্তিষ্ক স্বাধীন। নিখিল বিশ্বৰ প্ৰত্যেকেই ভিন্ন ভিন্ন প্ৰকৃতিগত আৰু নিৰ্ধাৰিত প্ৰবৃত্তিৰ পথ অবলম্বন [illegible] নচলে। এই পৃথিৱী, চন্দ্ৰ, সূৰ্য, গ্ৰহ নক্ষত্ৰ আদিয়ে কোনো অৱস্থাতে নিজ কক্ষপথ আৰু গতিৰ পথ বিচ্যুতি নোহোৱাকৈ চলে। দিন-নিশা, সাগৰ, পৰ্বত-পাহাৰ নদ-নদীবোৰ, আকাশ, তাৰকা সকলোৱে নিজৰ স্বতন্ত্ৰভাৱে নিয়ম প্ৰকৃতি অনন্তকাল ধৰি এককভাৱে মানি আহিছে। ইতৰ জীৱ-জন্তুবোৰে নিজৰ খাদ্যাভ্যাস আৰু বংশবৃদ্ধিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় প্ৰবৃত্তিগত নিয়মৰ

কোনো [illegible] প্ৰবৃত্তি[illegible] নাই। [illegible] আশ্ৰয়লৈ নাই। [illegible] বাবে ইছ[illegible] প্ৰকৃতিগত [illegible] মানুহ মা[illegible] বিয়ে আৰু [illegible] শ্ৰেষ্ঠ [illegible] পৃথিৱীৰ [illegible] পৃথিৱী[illegible] মানুহ উপৰি[illegible]

না... হ'ল ইছলামৰ দ্বিতীয় প্ৰধান বুনিয়াদ। এজন মুছলমানে দৈনিক পাঁচবাৰ নিৰ্ধাৰিত সময়ৰ নামাজ পঢ়াটো অত্যাৱশ্যকীয় কৰ্তব্য। এই নামাজ পুৰুষ-মহিলা উভয়ৰে বাবে বাধ্যতামূলক। এতিয়া প্ৰশ্ন হ'ল — মহিলাসকলে পুৰুষৰ নিচিনাকৈ মচজিদলৈ গৈ নামাজত অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে নে নোৱাৰে? এই সন্দৰ্ভত ইছলামী পণ্ডিতসকলৰ মাজত মতভেদতা থকা দেখা যায়। এচাম ইছলামী পণ্ডিতৰ মতে, মহিলাসকলে পুৰুষ

ইমামৰ পাছত ফৰজ নামাজৰ জামাতত অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে। এনেকি ৰমজানৰ তাৰাবীহ ঈদুল ফিটৰ আৰু ঈদুল আজহাৰ নামাজতো মহিলাসকলে অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে। হজৰত আবু বকৰ চিদ্দীকৰ মতে, ঈদৰ নামাজত অংশগ্ৰহণ কৰাটো মহিলাসকলৰ বাবে চুন্নত। এইসকল ইছলামী পণ্ডিতৰ মতে জুম্মা, ঈদ, অন্যান্য ফৰজ নামাজৰ লগতে তাৰাবীহ বা বিতিৰ নামাজৰ বাবে মহিলাৰ ক্ষেত্ৰত পৰ্দাৰ উপযুক্ত ব্যৱস্থা থাকিব লাগিব, সুস্থ পৰিৱেশ থাকিব লাগিব, পৃথক কোঠালি থাকিব

... এনে ব্যৱস্থা আছে। মহিলাৰ জামাতত অংশগ্ৰহণ সম্পৰ্কে তেওঁলোকে নিম্নলিখিত হাদিছৰ দ্বাৰা যুক্তি দৰ্শাব বিচাৰে। হজৰত মহম্মদে কৈছে, 'যদি তোমালোকৰ কোনো স্ত্ৰীয়ে মচজিদলৈ নামাজৰ বাবে যাবলৈ অনুমতি বিচাৰে, তেন্তে নিষেধ নকৰিবা।' — বুখাৰী শ্বৰীফ। অথবা 'মহিলাসকলক ৰাত্ৰিবেলা মচজিদলৈ আহিবলৈ দিয়া।' — তিৰমিজী। মহম্মদৰ সহধৰ্মিণী হজৰত আয়িছাই বৰ্ণনা কৰিছে, 'ঈমানদাৰ নাৰীসকলে হজৰত মহম্মদৰ সৈতে নামাজ আদায় কৰাৰ বাবে চাদৰেৰে সমগ্ৰ শৰীৰ আবৃত কৰি জামাতত উপস্থিত হৈছিল আৰু নামাজ সমাধা কৰি নিজ ঘৰলৈ উভতি গৈছিল।— বুখাৰী শ্বৰীফ। নামাজৰ জামাতত তথা মচজিদলৈ অহাৰ ক্ষেত্ৰত মহিলাসকলে সতৰ্ক থকাৰ লগতে বহু চৰ্ত পালন কৰিব লাগে। বিশেষকৈ সুগন্ধি ব্যৱহাৰ নকৰাৰ ওপৰত জোৰ

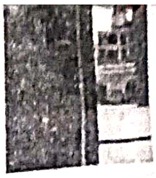

দিয়া হয়। জামাতত ... শাৰীৰ সোঁফালে ম... লাগে। আনহাতে এ... মহিলাসকলে জামা... বা মচজিদত যোৱাটো... তেওঁলোকৰ মতে, ম... উপাসনা বা নামাজৰ... বাবে যিহেতু মচজি... অংশগ্ৰহণ কৰাটো ফ... সেয়েহে নিজ ঘৰ ব...

চাৰিত্ৰিক দিশত নামাজৰ গুৰুত্ব

• ইমৰান আলি

ইছলাম ধৰ্মৰ মূল পাঁচটা ভিত্তিৰ অন্যতম হ'ল নামাজ। নামাজ প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ বাবে আল্লাই কোৰআন শ্বৰিফত ৮২ বাৰ নিৰ্দেশ দিছে। আল্লাই কোৰআন শ্বৰিফত ঘোষণা কৰিছে— 'নিশ্চয় নামাজে মানুহক নিৰ্লজ্জতা আৰু কুকৰ্মৰ পৰা বিৰত ৰাখে।' ২১ঃ ৪৫। উপৰোক্ত আয়াতৰ জৰিয়তে স্পষ্ট হয় যে নামাজে মানুহক নিশ্চিত গুনাহ আৰু কুকৰ্মৰ পৰা আঁতৰাই ৰাখে। মানুহে দৈনিক পাঁচ ওৱাক্ত নামাজ প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ পৰিবৰ্তে এক বা দুই ওৱাক্ত নামাজহে আদায় কৰে। তেনে ক্ষেত্ৰত মানুহজনে আল্লাহৰ আদেশ অস্বীকাৰ কৰাৰ লগতে তেওঁ কেতিয়াও বাহ্যিক তথা আধ্যাত্মিকভাৱে প্ৰকৃত মুমিন হ'ব নোৱাৰে। নীতি-নিয়ম অনুযায়ী পাঁচ ওৱাক্ত নামাজ আদায় কৰিলেহে তেওঁ শাৰীৰিক তথা মানসিক দিশৰ পৰা সম্পূৰ্ণ নিৰাপদ হোৱাৰ উপৰি আল্লাহৰ পচন্দনীয় হ'ব পাৰে। নামমাত্ৰ কেইবাৰমান উঠা-বহা কৰাৰ নাম নামাজ নহয় বৰং নামাজৰ বিভিন্ন আৰকানসমূহ আদায়ৰ সময়ত আল্লাহৰ অস্তিত্ব হৃদয়ত লৈ শুদ্ধ চিত্তেৰে পবিত্ৰ কোৰআনৰ আয়াতসমূহ পাঠ তথা তচবিহসমূহ নিয়মিতভাৱে পাঠ কৰাটোহে আচল বস্তু। ইয়াৰ ফলত মানুহৰ হৃদয়ত আল্লাহৰ কালামৰ প্ৰভাৱ পৰে আৰু তেতিয়া মানুহ নিৰ্লজ্জতা আৰু কুকৰ্মৰ পৰা আঁতৰি থাকে। কিয়নো আল্লাহৰ 'স্মৰণ' নামাজ তথা অন্য সকলো উপাসনাৰ আত্মা স্বৰূপ। সমগ্ৰ মানৱ জীৱনটোৱেই হৈছে আল্লাহে প্ৰদান কৰা জীৱন ব্যৱস্থা। এই জীৱন ব্যৱস্থাত আনুষ্ঠানিক প্ৰাৰ্থনাসমূহ, ব্যক্তিগত জীৱন, পাৰিবাৰিক জীৱন, সামাজিক জীৱন, অৰ্থনৈতিক জীৱন আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় জীৱন ব্যৱস্থাবোৰ পৃথক পৃথক কৰি দেখুওৱা বস্তু নহয়। মানুহৰ জীৱনত সকলোকেইটা দিশ সমষ্টিগত আৰু অবিভাজ্য বিষয়। এটা আনটোৰ স'তে সংলগ্ন। ইছলামে মানুহৰ ধৰ্মীয় অনুভূতি, তেওঁৰ জীৱনৰ বিভিন্ন বিষয়ৰ পৰা পৃথক নকৰি এই সকলোবোৰৰ ওপৰত সমানে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, ইছলামৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু প্ৰধান উপাসনা হৈছে নামাজ। ব্যক্তিগত বা সমূহীয়া নামাজ মানুহৰ জীৱনৰ আন আন দিশ পৰিত্যাগ কৰি মাথোন আল্লাহৰ সন্মুখত কা'বা শ্বৰিফৰ ফালে মুখ কৰি থিয় হোৱাই নহয় বৰং ইয়াৰ তাৎপৰ্য ব্যাপক আৰু বিস্তৃত। প্ৰকৃত নামাজীয়ে আল্লাহৰ প্ৰতি মনোযোগেৰে শিৰ নত কৰাৰ উপৰি নিজৰ ভুল-ত্ৰুটিৰ বাবে আল্লাহৰ সমীপত অনুতপ্ত হৈ ভৱিষ্যতে আকৌ ভুল নকৰাৰ সিদ্ধান্ত লয় আৰু নিজৰ উৎকৃষ্ট চৰিত্ৰ কামনা কৰে। যাৰ সহায়ত তেওঁ জীৱনৰ সকলো দিশত কৃতকাৰ্যতা লাভ কৰিব পাৰে। মহান আল্লাহৰ সন্মুখত থিয় হৈ ক্ষমা, শান্তিৰ মালিক একমাত্ৰ আল্লাহ, এই ভাব আৰু বিশ্বাস নামাজীয়ে নিজৰ হৃদয়ত জগাই তোলে। তেওঁ সৃষ্টি জগতৰ অসংখ্য বস্তুৰ মাজত আল্লাহৰ মহিমা অনুধাৱন কৰি তৌহিদী মন্ত্ৰ 'লা ইলাহা ইল্লাল্লাহু'ৰ প্ৰতি গভীৰ বিশ্বাসী হৈ আল্লাহৰ সমীপত থিয় হয়। তেতিয়া তেওঁৰ নিজৰ বংশ, জাতি, বৰ্ণ আদিৰ উচ্চ-নীচ ভেদাভেদৰ মনোভাব হৃদয়ৰ পৰা দূৰ হয়। তেওঁ সমগ্ৰ মানৱ সমাজৰ সকলো ব্যক্তিকে একেটা পৰিয়ালৰ সদস্য হিচাপে গণ্য কৰিবলৈ ধৰে। পবিত্ৰ কোৰআনে নামাজীৰ এই মনোভাবৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰে। মিশ্বকাত শ্বৰিফৰ হাদিছত বৰ্ণিত আছে যে হজৰত মহম্মদে কৈছে, 'নামাজ হ'ল ইছলাম ধৰ্মৰ খুঁটি। যিজনে নামাজ আদায় কৰিলে তেওঁ ধৰ্ম প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে, যিজনে নামাজ ত্যাগ কৰিলে তেওঁ ধৰ্ম ধ্বংস কৰিলে আৰু যিয়ে স্বজ্ঞানে নামাজ ত্যাগ কৰিলে তেওঁ আল্লাহক অস্বীকাৰ কৰিলে। বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগীৰ ফালৰ পৰাও নামাজৰ কিছুমান ধনাত্মক দিশ আছে। কোনো মুছলমান ব্যক্তিয়ে নামাজ আদায় কৰিবলৈ হ'লে পবিত্ৰতাৰ বাবে গোচল, অজু নিয়ম অনুযায়ী কৰিব লাগে, যাৰ জৰিয়তে শৰীৰৰ বিভিন্ন অংগ-প্ৰত্যংগ পানীৰ দ্বাৰা পৰিষ্কাৰ কৰা হয় আৰু শৰীৰৰ পৰা লেতেৰা বস্তুবোৰ আঁতৰি যায়। এনেদৰে দৈনিক পাঁচবাৰ অজু কৰাৰ ফলত নামাজী লোকজন সম্ভাব্য বহু বেমাৰৰ পৰা বহু পৰিমাণে নিৰাপদ হ'ব পাৰে। দৈনিক পাঁচবাৰ নামাজ পঢ়াৰ ফলত শৰীৰৰ অংগবোৰৰ পৰিমিত অনুশীলন হয় আৰু এই শাৰীৰিক অনুশীলনৰ দ্বাৰা শৰীৰৰ তেজ চলাচল সুগম হয়, চকুৰ দৃষ্টিশক্তি বৃদ্ধি পায়, ভৰিৰ বিষ, কঁকালৰ বিষ, গলৰ বিষ আদি বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বিষ নিৰাময় হয়।

ইছলামত শিক্ষাৰ সংজ্ঞা কি

কোনো এটা জাতিৰ উন্নতিৰ মানদণ্ড সেই জাতিৰ উপযুক্ত শিক্ষাৰে শিক্ষিত লোকৰ সংখ্যাৰ দ্বাৰা নিৰ্ণয় কৰা হয়। মুছলমান সমাজত শিক্ষাৰ ধাৰণাটোকলৈও কিছুমানৰ মাজত মতভেদ থকা দেখা যায়। বিশেষকৈ ধৰ্মীয় শিক্ষাৰে শিক্ষিত লোকসকলে সাধাৰণ শিক্ষা তথা জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ চৰ্চাৰ প্ৰতি মানুহকতো অনুপ্ৰাণিত নকৰেই, বৰং তেওঁলোকে প্ৰায়ে কোৱা শুনা যায় যে ইছলামত মাত্ৰ ধৰ্মীয় শিক্ষাহে ফৰজ। ইয়াৰ বাহিৰে অন্য শিক্ষা ফৰজ নহয়। পবিত্ৰ কোৰআন আৰু হাদিছবোৰ অধ্যয়ন কৰিলে এইটো প্ৰতীয়মান হয় যে প্ৰায় সকলোবোৰ বৰ্ণনাত ইল্ম বা জ্ঞানক বৈশিষ্ট্যমূলকভাৱে পৃথকীকৰণ কৰা হোৱা নাই। অৰ্থাৎ ধৰ্মীয় জ্ঞান বা ধৰ্মৰ বাহিৰে অন্য বিষয়ৰ জ্ঞান এই ধৰণে শ্ৰেণীবিভাগ কৰা হোৱা নাই। প্ৰকৃততে আৰবী ভাষাৰ ইল্ম শব্দৰ অৰ্থ শিক্ষা বা জ্ঞান আৰু ইয়াৰ দ্বাৰা ইছলামী পৰিভাষাত সকলো প্ৰকাৰৰ জ্ঞান বা শিক্ষাৰ কথাই কোৱা হৈছে। জ্ঞানে মানুহক আল্লাহৰ একত্ব আৰু মহত্ব বুজাত সহায় কৰে আৰু সৃষ্টিকৰ্তাৰ পিনে মানুহক অধিক মনোযোগী কৰি তোলে। পৃথিৱীত জীয়াই থাকিবলৈ হ'লে মানুহৰ বাবে প্ৰায় সকলো প্ৰকাৰৰ জ্ঞানৰ প্ৰয়োজন আছে। ইছলামী জীৱন ব্যৱস্থাত অত্যাৱশ্যকীয় ব্যক্তিগত উপাসনাবোৰ যেনে— নামাজ, ৰোজা আদি পালন কৰিবলৈ হ'লে কিছুমান নীতি-নিয়ম জনা, কোৰআন পঢ়া, কিছুমান ছুৰা তথা দোৱা- দৰুদ মুখস্থ কৰা আৰু সেইবোৰৰ অৰ্থ বুজি অনুধাৱন কৰাৰ যেনেকুৱা প্ৰয়োজন আছে, ঠিক তেনেকৈ জীৱিকা

•

উপাৰ্জনৰ
বাণিজ্য নী
আন সক
প্ৰয়োজন
কোনো গু
লাভ কৰা
প্ৰদৰ্শন ক
কৰিয়েই ম
জ্ঞান অৰ্জ
কৰিছে। '
বাবে কৰা
জ্ঞান সাধ
পোৱা বস্তু
সময় ব্যয়
জ্ঞান আহ
কাৰণে জ
আত্মনিয়ো
মৰ্যাদাও
তুলনাত ক
ব্যক্তিয়ে
বাবে কো
কৰে, আ
বেহেস্তৰ
দিয়ে।'—
মন • ক
হাদিছবো
শিক্ষিত ম
ইয়াত সৰ
সামৰি
বিশ্বাসী
ব্যক্তিজন
দৃষ্টিতবহ
কৰাৰ পা
প্ৰথম যু
জানে।
অনুছলম
হাতত
মুদ্ৰাৰ বি